

BESKÆFTIGELSE 21. december 2023

Der er langt færre offentligt ansatte pr. velfærdsbruger end i 2008

Når antallet af offentlige fuldtidsbeskæftigede er steget de seneste 15 år, er det på lange stræk en konsekvens af, at der er kommet flere ældre og børn. Faktisk er beskæftigelsen i den offentlige velfærd faldet markant, når man tager højde for den demografiske udvikling. Det vil sige, at der er færre medarbejdere pr. bruger nu end for 15 år siden. Det gælder også på områder, hvor beskæftigelsen er steget i absolutte tal, f.eks. på sundhedsområdet.

Kontakt

Cheføkonom

Sofie Holme Andersen

📞 61 27 58 24

✉️ sha@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Sofie Holme Andersen
Cheføkonom

Emilie Damm Klarskov
Analysechef

Sebastian Schwartz
Stud.polit.

Adrian Høegh-Andersen
Stud.polit.

Hovedkonklusioner

- Antallet af fuldtidsbeskæftigede offentligt ansatte pr. bruger med behov for pleje eller omsorg er faldet. Der er mellem 5 og 12 pct. færre ansatte pr. bruger end i 2008.
- I absolutte tal er den offentlige beskæftigelse steget siden 2008. Stigningen er primært sket i sundhedsvæsenet og på posten "generelle offentlige tjenester". Samtidig er beskæftigelsen faldet med knap 10.000 fuldtidsbeskæftigede inden for familie- og børneområdet.
- Inden for "generelle offentlige tjenester" er beskæftigelsen primært steget inden for grundforskning samt skatte- og finansvæsenet.

Baggrund

Den offentlige beskæftigelse stiger. Det har den gjort i grove træk [siden starten af coronakrisen](#). Det kunne få en til at tro, at det offentlige lægger beslag på en større og større andel af arbejdskraften. Det er forkert.

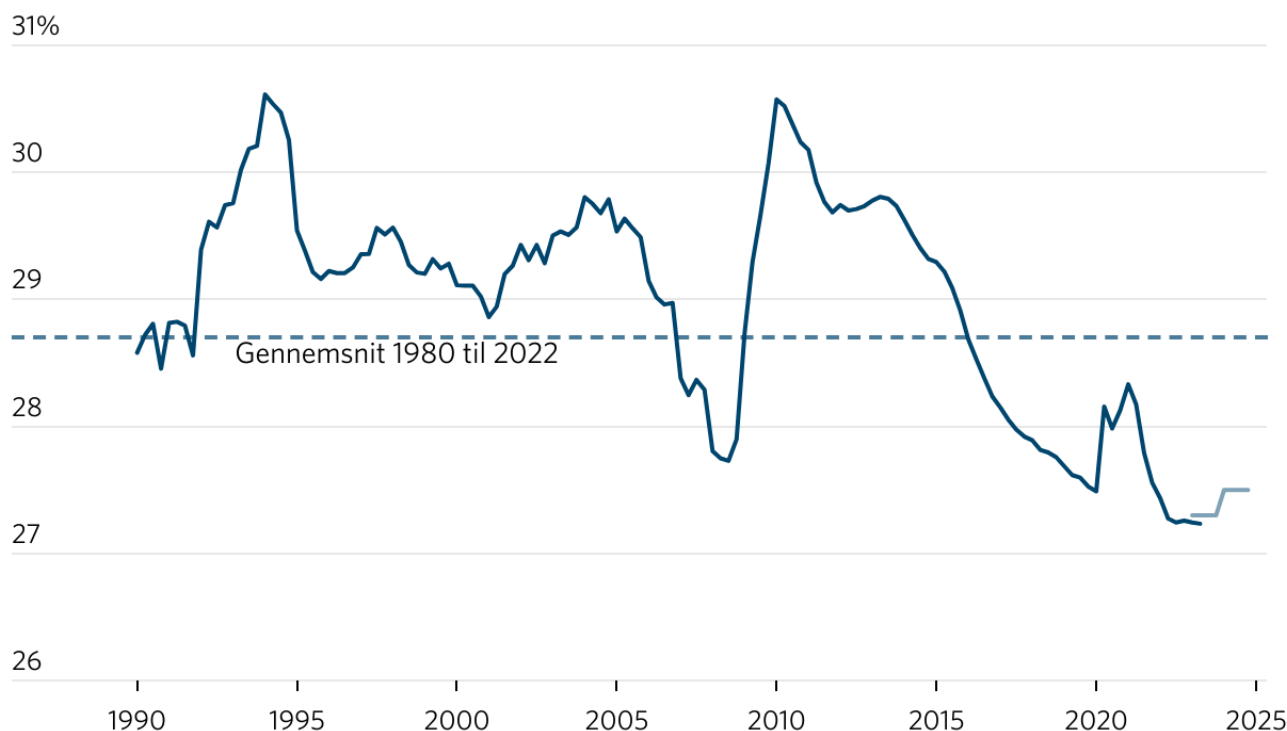
AE har tidligere vist, at den offentlige beskæftigelse udgør en lav andel af den samlede beskæftigelse i et historisk perspektiv.¹ Det er stadig tilfældet. Den stigende offentlige beskæftigelse har dog fået nogle til at mene, at den er løbet løbsk. Men der er gode forklaringer på stigningerne i den offentlige beskæftigelse.

FIGUR 1

Den offentlige andel af den samlede beskæftigelse er faldet

Figuren viser den kvartalsvise offentlige beskæftigelse som andel af den samlede beskæftigelse for perioden 1. kvartal 1990 til 2. kvartal 2023 samt fremskrivninger for 2023 og 2024.

— Andel offentligt — Finansministeriets fremskrivning

Anm.: Data er sæsonkorrigeret.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE pba. DST's tabel NKBB10 og Finansministeriets 2030-planforløb

Færre ansatte pr. bruger med pleje- og omsorgsbehov end i 2008

For at vurdere, om den offentlige beskæftigelse har oplevet en unaturlig vækst, kan vi holde udviklingen i beskæftigelsen op imod udviklingen i den brugerjusterede befolkning. Det gør vi for de tre store velfærdsområder "sundhed", "undervisning" og "social beskyttelse", der til sammen udgør over 75 pct. af beskæftigelsen i den offentlige sektor. De øvrige områder er mindre bundet op på befolkningen, men indgår senere i analysen.

Den brugerjusterede befolkning bruges, da hver enkelt aldersgruppe ikke bruger alle offentlige services lige meget. Det skaber f.eks. en større efterspørgsel efter sundhedsvæsenet, når der kommer 10.000 flere over 80 år, end når der kommer 10.000 flere mellem 20 og 30 år. Derfor justeres befolkningen i det følgende relativt til, hvor meget de enkelte aldersgrupper bruger de forskellige offentlige services.

Brugerjusteret befolkning: Sådan har vi gjort

Hver enkelt aldersgruppe bruger ikke de forskellige offentlige services lige meget. F.eks. trækker en person, der er fyldt 90 år, knap 18 gange så meget på sundhedsvæsenet som en person mellem 20 og 24 år.

Derfor har vi brugerjusteret befolkningen ud fra det individuelle demografiske træk fordelt på femårs aldersgrupper fra 2017. Det har vi fra Finansministeriet, jf. [FIU Alm.del endeligt svar på spørgsmål 527 : Svar til FIU 527.docx \(ft.dk\)](#). Dermed har vi tildelt aldersgruppen den vægt, som de har i det individuelle demografiske træk. Det betyder f.eks., at en person, der er fyldt 90 år, vejer knap 18 gange så meget i den brugerjusterede befolkning som en person mellem 20 og 24 år, når vi ser på sundhedsvæsenet. På samme måde er vægten til de under 5-årige og de over 30-årige ret lille, når vi ser på undervisning.

Figur 2 viser, at der har været et markant fald i niveauet, når vi ser på den offentlige beskæftigelse på de tre store velfærdsområder i forhold til den brugerjusterede befolkning. Faldet er primært sket fra 2010 og frem til 2020. Efter 2020 ser vi en stigning i antallet af fuldtidsbeskæftigede, men en del af denne stigning skyldes et databrud mellem 3. og 4. kvartal 2020. Her trådte den nye ferielov i kraft, hvor man optjener ferie løbende fra første måneds ansættelse. Det betyder, at særligt nyuddannede vil tælle som værende flere timer i beskæftigelse, fordi de tæller som beskæftigede, når de afholder ferie med løn, hvor de før afholdt ferie uden løn og derfor ikke talte med som beskæftigede i perioden. Stigningen i offentligt ansatte ville altså være lavere efter 2020, hvis tallene blev opgjort på samme måde, som tallene før 4. kvartal 2020.

I 2. kvartal 2023 var den offentlige fuldtidsbeskæftigelse i forhold til den brugerjusterede befolkning faldet med 5 pct. i forhold til 1. kvartal 2008 inden for gruppen "social beskyttelse". Social beskyttelse dækker blandt andet over plejehjem, hjemmehjælp, daginstitutioner og jobcentre. Skal man

sammenligne tallet for 2023 med tallet for 2008, skal man være opmærksom på, at 2023-tallet burde være lidt lavere, hvis det skulle være direkte sammenligneligt, som nævnt på grund af den nye ferielov. Faldet på 5 pct. er dermed et underkantsskøn og er endda blevet delvist genoprettet siden 2021. Ser man på faldet fra toppen i 2010 til 3. kvartal 2020, altså før overgangen til den nye ferielov, var det et fald på 12 pct.

Antallet af undervisningsansatte i det offentlige i den brugerjusterede befolkning er ikke faldet helt så kraftigt. Fra 1. kvartal 2010 til 3. kvartal 2020 faldt fuldtidsbeskæftigelsen i undervisning med 7,5 pct. i forhold til befolkningen af brugere. Efterfølgende er der sket en stigning, men niveauet er stadig lavere end i 2008 – og det ville være endnu lavere, hvis der ikke havde været en kunstig stigning som følge af overgangen til den nye ferielov.

Ser vi på antallet af sundhedsansatte, når der tages højde for udviklingen i brugerne, er udviklingen også negativ. Fra 1. kvartal 2010, hvor antallet toppede, til 3. kvartal 2020 er antallet faldet med 6,5 pct. Den efterfølgende periode fra slutningen af 2020 til 2022 er påvirket af både corona og overgangen til nye ferielov.

I dag er antallet af offentligt fuldtidsbeskæftigede relativt til brugerne lavere end i 2008 inden for alle tre store velfærds kategorier.

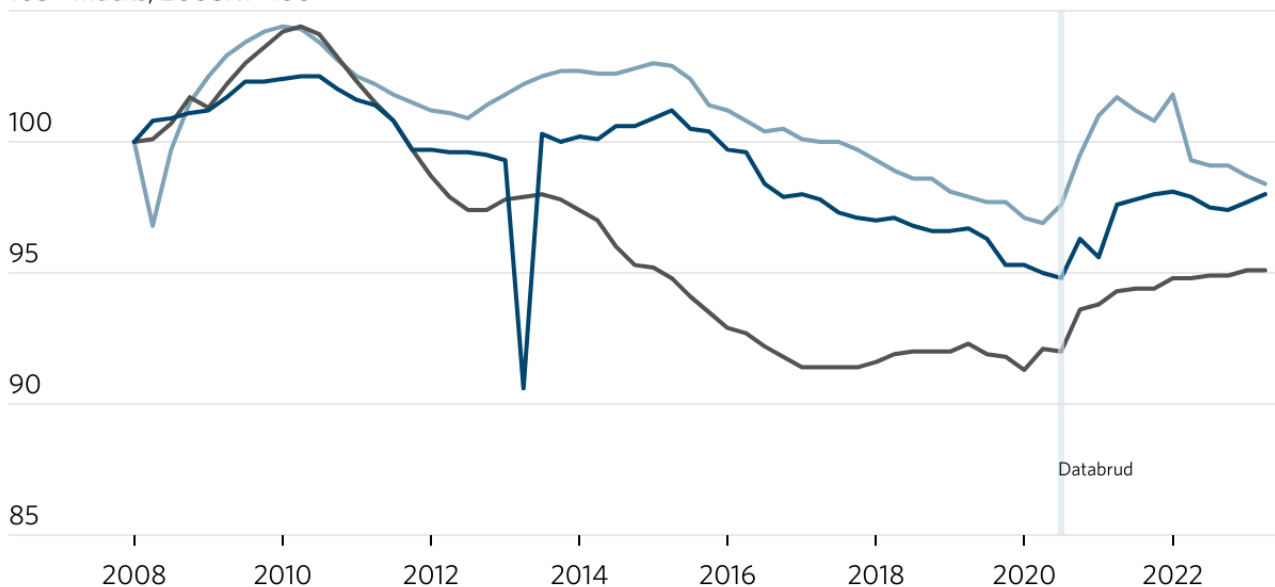
FIGUR 2

Antallet af offentligt ansatte pr. bruger indenfor undervisning, sundhed og social beskyttelse er faldet siden 2008

Figuren viser udviklingen i antallet af fuldtidsbeskæftigede i det offentlige til servicering af den brugerjusterede befolkning i den pågældende velfærdskategori.

— Undervisning — Sundhed — Social beskyttelse

105 - Indeks, 2008K1=100

Anm.: Den brugerjusterede befolkning er et mål for befolkningen, når der tages hensyn til, at forskellige aldersgrupper trækker forskelligt på forskellige servicekategorier. Se metodeboks for beregning.

Der er databrud mellem 3. kv. og 4. kv. 2020 grundet overgangen til ny ferielov.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE p.b.a. Danmarks Statistik, tabel OBESK4 og FOLK1A

Stigningen i den offentlige beskæftigelse er primært drevet af sundhedsvæsenet

Når antallet af offentligt fuldtidsbeskæftigede er steget, er det på lange stræk en konsekvens af en voksende og aldrende befolkning.

Figur 3 viser, at den gruppe, hvor beskæftigelsen er vokset allermest, er i sundhedsvæsenet, som netop ikke er steget i forhold til antallet af brugere, jf. Figur 2. Beskæftigelsen er steget med omkring 25.000

fuldtidsbeskæftigede. Derudover er gruppen "generelle offentlige tjenester" også steget med knap 10.000 fuldtidsbeskæftigede.

Figuren er delt op på to tidsperioder for at fjerne effekten af databruddet mellem 3. og 4. kvartal 2020.

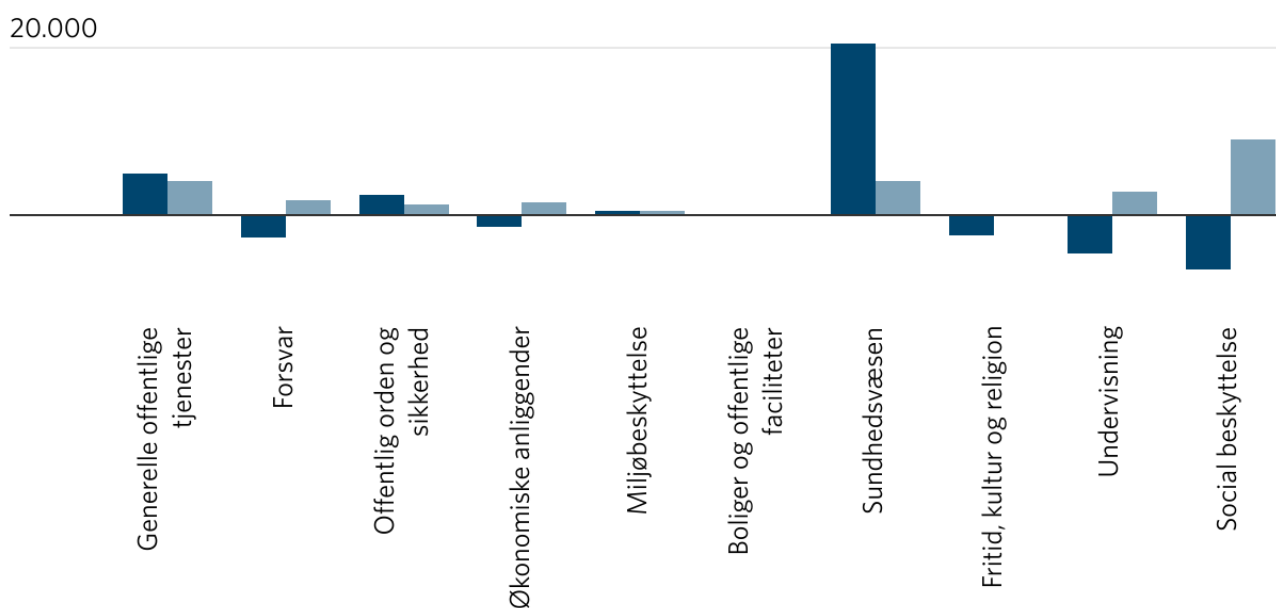
Ser man på antallet af ansatte, der beskæftiger sig med "social beskyttelse", faldt det frem til 3. kvartal 2020 med knap 6.500 fuldtidsbeskæftigede. Det fald, der er sket i antallet af ansatte pr. bruger, kan altså delvist forklares af et faktisk fald i antallet af ansatte – i modsætning til situationen for sundhedsvæsenet. Siden 4. kvartal 2020 er beskæftigelsen i "social beskyttelse" steget med omkring 9.000 fuldtidsbeskæftigede. Det har givet en svag stigning i forhold til befolkningsudviklingen, jf. Figur 2.

FIGUR 3

Stigningen i offentlig beskæftigelse siden 2008 er primært drevet af sundhedsvæsenet

Figuren viser væksten i antallet af offentlige fuldtidsbeskæftigede for perioderne 1. kvartal 2008 til 3. kvartal 2020, og 4. kvartal 2020 til 2. kvartal 2023.

■ 1. kv. 2008 - 3. kv. 2020 ■ 4. kv. 2020 - 2. kv. 2023

Anm.: Der er databrud mellem 3. kvartal 2020 og 4. kvartal 2020 grundet overgangen til ny ferielov. Derfor er de to tidsperioder adskilt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE p.b.a. Danmarks Statistik

Der er langt færre ansatte inden for familie- og børneområdet end i 2008

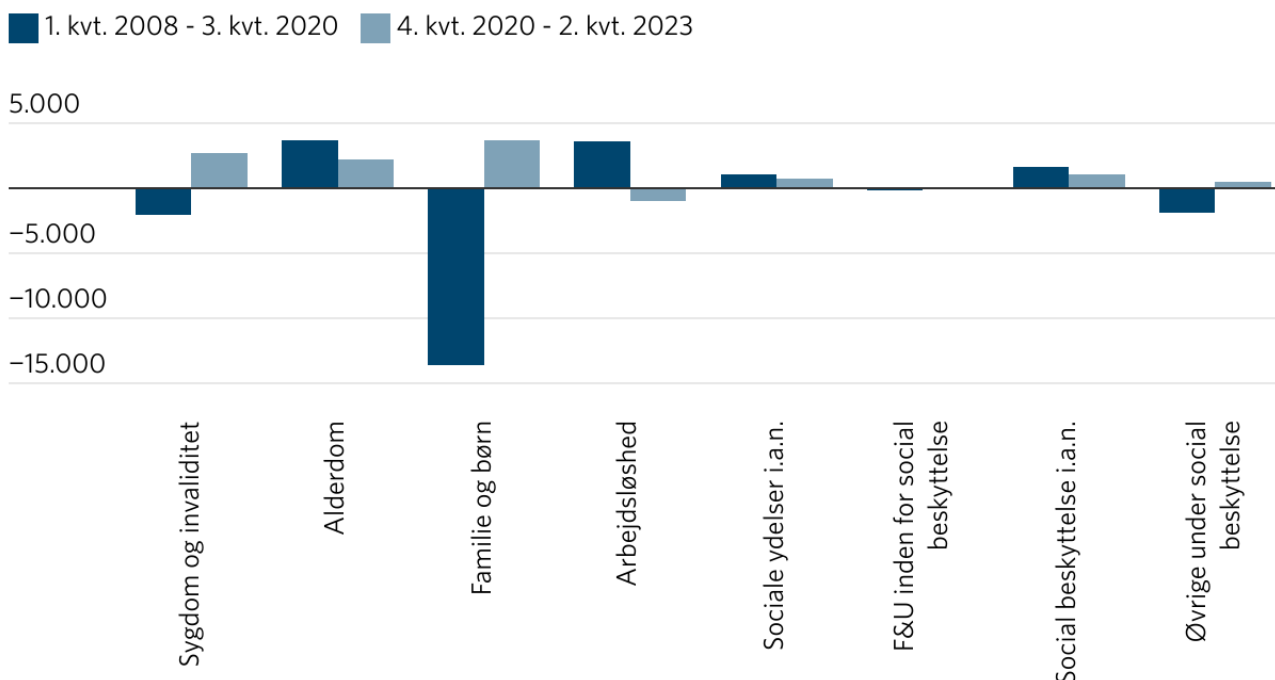
Faldet i antallet af fuldtidsbeskæftigede pr. bruger inden for "social beskyttelse", jf. Figur 2, er ikke kun en konsekvens af en stigende befolkning. Fra 2008 til 2020 er det også et resultat af reelt færre beskæftigede, jf. Figur 3.

Figur 4 dekomponerer "Social beskyttelse"-søjlerne i Figur 3. Figur 4 viser, at det hovedsageligt er på familie- og børneområdet, at beskæftigelsen er faldet. Familie- og børneområdet dækker primært over daginstitutioner, men også børnehjem, plejefamilier mv. Fra 2008 til 2020 faldt antallet af fuldtidsbeskæftigede på dette område med 13.500 fuldtidsbeskæftigede. Efterfølgende har man med indfasningen af minimumsnormeringerne i daginstitutionerne rettet lidt op på det, men tallet er fortsat knap 10.000 fuldtidsbeskæftigede lavere end i 2008 – og ferieloven øger som nævnt ovenfor antallet af fuldtidsbeskæftigede fra 4. kvartal 2020. Det reelle fald er derfor større. I samme periode er antallet af 0-5-årige faldet med knap 18.000 personer. Det svarer omtrent til, at hver gang, der er blevet to børn færre, så er der blevet en fuldtidsbeskæftiget mindre.

FIGUR 4

Stort fald i antallet af offentligt ansatte inden for familie- og børneområdet

Figuren viser væksten i antallet af offentlige fuldtidsbeskæftigede i sektoren "social beskyttelse" for perioderne 1. kvartal 2008 til 3. kvartal 2020, og 4. kvartal 2020 til 2. kvartal 2023.

Anm.: Der er databrud mellem 3. kvartal 2020 og 4. kvartal 2020 grundet overgangen til ny ferielov. Derfor er de to tidsperioder adskilt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE p.b.a. Danmarks Statistik

Beskæftigelsen i generelle offentlige tjenester stiger grundet skatte- og finansvæsen samt grundforskning

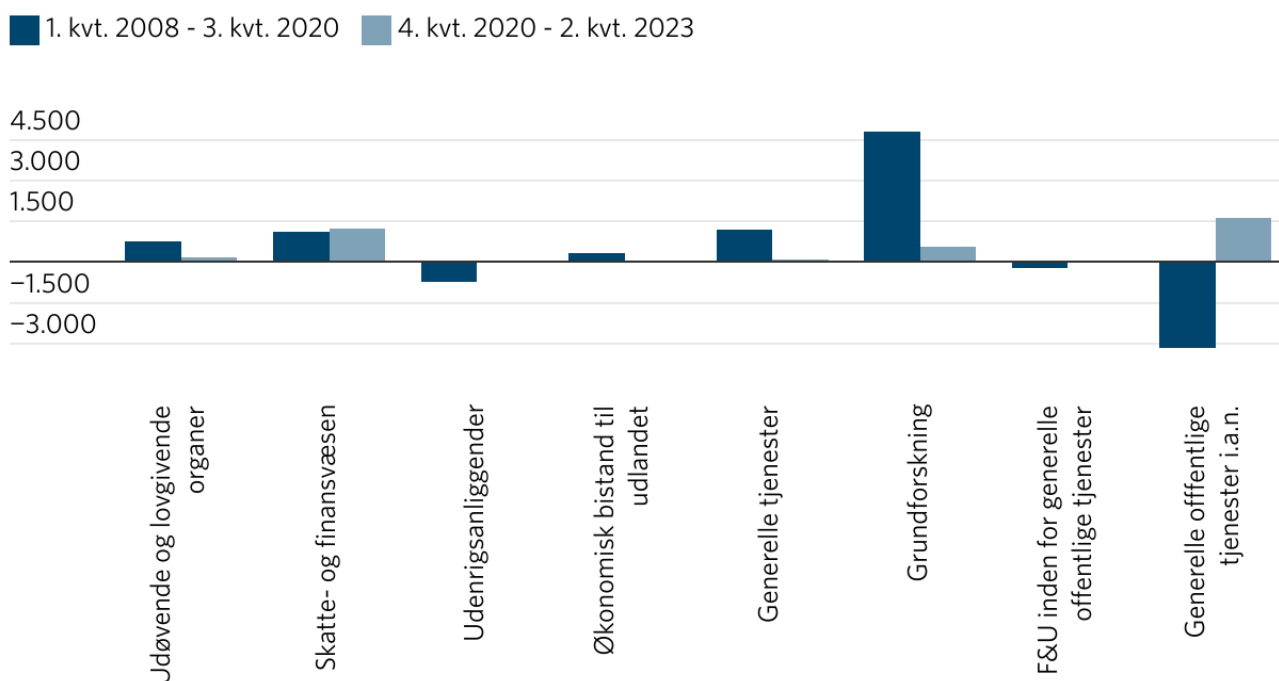
"Generelle offentlige tjenester" dækker over en række forskellige undergrupper, der blandt andet udgøres af skatte- og finansvæsen samt grundforskning.

Figur 5 viser, at det siden 2008 særligt er i disse to undergrupper, hvor beskæftigelsen er steget. Graver vi spadestikket dybere, kan vi se, at der er sket en betydelig stigning på universiteterne blandt personer med en ph.d. Det tyder dermed på, at der reelt foretages mere forskning i dag relativt til 2008.

FIGUR 5

Stor stigning i antallet af offentligt ansatte inden for skattevæsenet og grundforskning

Figuren viser væksten i antallet af offentlige fuldtidsbeskæftigede fra 1. kvartal 2008 til 3. kvartal 2020, og fra 4. kvartal 2020 til 2. kvartal 2023 i sektoren "generelle offentlige tjenester".

Anm.: Der er databrud mellem 3. kvartal 2020 og 4. kvartal 2020 grundet overgangen til ny ferielov. Derfor er de to tidsperioder adskilt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Den offentlige beskæftigelse stiger af gode grunde

Når vi samlet kigger på den offentlige beskæftigelse, kan de seneste års stigning godt se voldsom ud. Men der er en række underliggende forklaringer bag stigningerne:

- Beskæftigelsen i sundhedsvæsenet stiger, fordi befolkningen ældes og derfor har mere brug for sundhedspleje. Efter en årrække med lavere beskæftigelse gør det samme sig gældende inden for "social beskyttelse", der dækker over blandt andet plejehjem, hjemmehjælp, daginstitutioner og jobcentre. Dertil kommer en aktiv beslutning om minimumsnormeringer, der påvirker daginstitutionerne.
- Beskæftigelsen i "offentlig orden og sikkerhed" stiger grundet flere politibetjente. Det har været en prioritering gennem flere politiforlig.
- Beskæftigelsen i generelle offentlige tjenester skyldes flere medarbejdere i SKAT og flere personer, der beskæftiger sig med grundforskning.

Det er altså svært at se, at beskæftigelsen er stukket af i det offentlige. Tværtimod er der gode forklaringer på stigningerne, der afspejler konkrete prioriteringer samt et voksende plejebehov.

1 www.ae.dk/analyse/2023-03-paa-ti-aar-er-offentlige-arbejdstimer-pr-borger-faldet-med-fire-pct